

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 660/2014-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 25. novembra 2014 predbežne prerokoval sťažnosť J. S., zastúpeného advokátom JUDr. Jurajom Kusom, Námestie osloboditeľov 10, Michalovce, ktorou namieta porušenie základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení so základným právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Košiciach č. k. 11 Co/41/2012-703 z 20. marca 2013, a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. S. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 29. júla 2013 doručená sťažnosť J. S. (ďalej len „sťažovateľ“), zastúpeného advokátom JUDr. Jurajom Kusom, ktorou namieta porušenie základného práva na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena podľa čl. 19 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 2 ústavy, práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) č. k. 11 Co/41/2012-703 z 20. marca 2013.

Sťažovateľ v sťažnosti uvádza:

„Sťažovateľ (žalobca v súdnom konaní) sa žalobou o ochranu osobnosti doručenej Okresnému súdu Košice I dňa 25.07.2006 domáhal ospravedlnenia a priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 20.000.000,- Sk. Zo žalobného návrhu je zrejmé, že žalovaný – P., a. s. B. zasiahol do osobnostných práv sťažovateľa viacerými článkami zverejnenými v denníku ... a v denníku ..., kde o sťažovateľovi zverejnil množstvo nepravdivých údajov. Sťažovateľ žalobný návrh na začatie konania doplnil listom zo dňa 24.03.2009 o ďalšie dva články, ktorými žalovaný zasiahol do jeho osobnostných práv.

Okresný súd Košice I rozsudkom zo dňa 16.09.2009, sp. zn. 13 C/40/2006 žalobe vyhovel a uložil žalovanému povinnosť ospravedlniť sa žalobcovi, tiež povinnosť zaplatiť žalobcovi náhradu nemajetkovej ujmy v sume 59.749,05 €, tiež náhradu trov konania v sume 11.181,57 €.“

Zo sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ (žalobca), ako aj žalovaný podali proti uvedenému rozsudku okresného súdu odvolanie. Sťažovateľ z dôvodu priznanej výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch, odporca proti rozsudku vo vyhovujúcom výroku. Krajský súd uznesením č. k. 11 Co/309/2009-445 z 10. júna 2010 rozsudok Okresného súdu Košice I (ďalej aj „okresný súd“, alebo „súd prvého stupňa“) v napadnutom vyhovujúcom výroku zrušil a v rozsahu zrušenia vrátil vec súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Podľa odvolacieho súdu súd prvého stupňa sa v dôvodoch svojho rozhodnutia nevysporiadal

s tým, či neoprávnenosť zásahu je spôsobená skutkovými tvrdeniami alebo hodnotiacimi úsudkami použitými v jednotlivých článkoch. Ďalej, že neuvažoval ani s konštantnou judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva, podľa ktorej hranice prípustnej kritiky sú vo vzťahu k osobe činnej vo verejnej funkcii širšie ako vo vzťahu k súkromnej osobe. V závere odvolací súd ustálil, že výroky rozsudku o priznaní peňažného zadost'učinenia sú nepreskúmateľné, lebo údajne sa neopierajú o celkom konkrétne a preskúmateľné hľadiská. Odvolací súd vytkol prvostupňovému súdu, že odôvodnenie jeho rozsudku neobsahuje, ktoré konkrétne údaje v tom-ktorom článku boli nepravdivé, že v odôvodnení rozsudku absentuje, ako sa súd vypořiadal s obranou žalovaného, že napadnutými článkami len informoval o prebiehajúcim trestnom konaní žalobcu v súlade s novinárskou etikou, že v odôvodnení rozsudku chýba vysvetlenie, prečo za stavu stretu práva žalobcu na ochranu osobnosti s právom žalovaného na slobodu prejavu dal prednosť právu žalobcu, a že v odôvodnení rozsudku chýbajú aj dôvody, na základe ktorých súd priznal žalobcovi peňažné zadost'učinenie práve vo výške 6 638,80 € za každý článok, spolu 59 749,05 €, a nie viac (žalobcom požadovanú sumu v prevyšujúcej časti), prípadne menej.

Okresný súd viazaný právnym názorom odvolacieho súdu rozsudkom sp. zn. 13 C/40/2006 z 2. januára 2012 konanie v časti návrhu na ospravedlnenie žalovaného za zverejnené články zastavil, lebo žalobca v tom smere zobral návrh sčasti späť a žalobu sťažovateľa v prevyšujúcej časti zamietol; zároveň rozhodol, že o náhrade trov konania bude rozhodnuté až po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej samostatným rozhodnutím.

Proti tomuto rozsudku podal sťažovateľ odvolanie 17. januára 2012, obsah ktorého v sťažnosti sťažovateľ uvádza v plnom znení, a zároveň naň poukazuje.

Krajský súd sťažnosťou napadnutým rozsudkom č. k. 11 Co/41/2012-703 z 20. marca 2013 rozsudok okresného súdu v napadnutom výroku o zamietnutí návrhu v prevyšujúcej časti potvrdil.

Podľa názoru sťažovateľa je celé rozhodnutie odvolacieho súdu nepreskúmateľné, pričom mu vyčíta, že sa „*sa nijako nevysporiadal s námietkami žalobcu uvedenými v*

odvolaní, ale sa obmedzil len na konštatovanie, že v celom rozsahu sa stotožňuje so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa, na správnosť ktorých poukazuje, ako aj s odôvodnením napadnutého rozsudku (viď tretí odsek zhora, str. 16 cit. rozhodnutia odvolacieho súdu)“.

Sťažovateľ krajskému súdu vytýka, že „napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu je nepreskúmateľné. Neobstojí tvrdenie odvolacieho súdu, že pri podávaní správ v jednotlivých publikáciách neboli prekročené hranice prípustného spravodajstva.

Obsah napadnutých článkov je dôkazom toho, že žalovaný prekročil prípustné hranice kritiky pri poskytnutí informácií verejnosti.

Žalovaný v napadnutých článkoch vykreslil žalobcu ako podvodníka, ktorý podvodným spôsobom vydal poverenie na exekúciu, v ktorom prepísal sumu z 1 milióna na takmer 30 miliónov korún, tiež že musel byť dohodnutý s advokátom a exekútorkou a že chceli poisťovňu obráť o takmer 30 miliónov korún. V priamej reči bol obvinený, že svojím konaním spáchal trestný čin.

V čase, keď došlo k zverejneniu napadnutých článkov, nebolo preukázané, právoplatným rozsudkom súdu, že žalobca spáchal predmetnú trestnú činnosť. A v tom spočíva podstata neoprávneného zásahu žalovaného do osobnostných práv žalobcu. Zo žiadneho trestného stíhania, právoplatne neskončeného, nevyplýva ako jeho dôsledok uverejnenie mena osoby trestne stíhanej. Tento právny názor je vyslovený v rozsudku Najvyššieho súdu SR z 24. júna 1998, sp. zn. 1 Co 15/97.

Právo na slobodu prejavu nie je právom absolútnym, nepôsobí izolovane, ale musí byť v rovnováhe s inými právami, napr. právom na ochranu osobnosti fyzickej osoby. Právo na slobodu prejavu môže byť obmedzené. Toto obmedzenie je zakotvené v čl. 10 ods. 2 Dohovoru.

Z vykonaného dokazovania je preukázané, že žalovaný prekročil prípustné hranice kritiky zverejnením napadnutých článkov. Napadnuté články treba hodnotiť v celkovom kontexte a nevytrhovať z nich jednotlivé vety, ktoré obsahujú údajne pravdivé informácie o osobe žalobcu. Je neprípustné šíriť informácie o trestnom stíhaní sudcu a to takým spôsobom, ako keby bol na svete právoplatný odsudzujúci rozsudok. Tiež je neprípustné súčasne šíriť o sudcovi informácie o jeho súkromnom a rodinnom živote, že jazdí

na osobnom vozidle zn. ..., že býva v nedokončenej rozsiahlej vile, že jeho rodina vlastní hájovňu, atď... Tým, že žalovaný zverejnil majetkové pomery žalobcu, tak navodil situáciu, že získal majetok z nečestných zdrojov. Zlý úmysel žalovaného ďalej vidím v tom, že zverejnil nedôstojnú fotografiu žalobcu, kde je v predklone, ako keby prosil súd o milosť. Takýmto spôsobom dochádza k zneužitiu slobody prejavu, slova a tlače a k porušeniu novinárskej etiky. Novinári pri zverejňovaní informácií musia dbať na to, aby nedochádzalo k neprimeranému zásahu do osobnostných práv fyzickej osoby.“.

Namieta, že „*obidva súdy pri strete práva žalobcu na ochranu osobnosti s právom žalovaného na slobodu prejavu, dali prednosť právu žalovaného (právo na slobodu prejavu)“.*

Opätovne poukazuje na to, že „*zo spisu je zrejmé, že ide o dlhodobý zásah do osobnostných práv žalobcu a to za obdobie od 10.02.2004 do 14.08.2008 (4 roky a 6 mesiacov). Aj uvedené je dôkazom toho, že osobnostné právo žalobcu bolo porušené úmyselne s cieľom znevážiť osobu žalobcu a v konečnom dôsledku zvýšiť náklad periodiká a dosiahnuť vyšší zisk“* vytýkajúc, že „*súd nezohľadnil konkrétne okolnosti danej veci, dal neodôvodnene prednosť jednému základnému právu pred právom druhým a tým zasiahol do osobnostných práv žalobcu.“.*

Napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu preto považuje za protiústavné a nezákonné, lebo porušuje základné práva a slobody sťažovateľa zaručené ústavou a dohovorom.

S poukazom na uvedené sťažovateľ navrhuje, aby ústavný súd vydal nález v tomto znení:

„1. Základné právo J. S., nar., trvale bytom ..., na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena, tiež právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života podľa čl. 19 ods. 1 a ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života podľa čl. 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v spojení so základným

právom na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky rozsudkom Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 11 Co/41/2012-703 zo dňa 20.03.2013 porušené boli.

2. Rozsudok Krajského súdu v Košiciach, sp. zn. 11 Co/41/2012-703 zo dňa 20.03.2013 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. J. S., nar..., bytom..., priznáva úhradu trov konania v sume 320,44 €, ktorú mu je Krajský súd v Košiciach povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Juraja Kusa, so sídlom Nám. osloboditeľov 10, Michalovce, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu (1/6 výpočtového základu, t. j. 127,16 € + 20 % DPH (25,43 €) = 152,59 € + režijný paušál 7,63 €, čiže 2 úkony právnej služby, spolu 320,44 €).“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti sťažovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak.

Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy vo veciach, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú náležitosti predpísané zákonom, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

O zjavnej neopodstatnenosti sťažnosti možno hovoriť predovšetkým vtedy, ak namietaným postupom orgánu verejnej moci nemohlo dôjsť k porušeniu toho základného práva, ktoré označil sťažovateľ, pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom tohto orgánu a základným právom, ktorého porušenie sa namietalo, ako aj vtedy, ak v konaní pred orgánom verejnej moci vznikne procesná situácia alebo procesný stav, ktoré vylučujú, aby tento orgán porušoval uvedené základné právo, pretože uvedená situácia alebo stav takúto možnosť reálne nepripúšťajú (IV. ÚS 16/04, II. ÚS 1/05, II. ÚS 20/05, IV. ÚS 50/05 a IV. ÚS 288/05), prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnenú preto treba považovať sťažnosť, pri predbežnom prerokovaní ktorej ústavný súd nezistil možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po prijatí sťažnosti na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, tiež napr. I. ÚS 4/00, II. ÚS 101/03, I. ÚS 140/03).

Podľa čl. 19 ods. 1 ústavy každý má právo na zachovanie ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti a na ochranu mena.

Podľa čl. 19 ods. 2 ústavy každý má právo na ochranu pred neoprávneným zasahovaním do súkromného a rodinného života.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Podľa čl. 8 dohovoru každý má právo na rešpektovanie svojho súkromného a rodinného života, obydlia a korešpondencie.

Sťažovateľ odôvodnil porušenie svojich základných práv podľa čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy a práv podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 46 ods. 1 ústavy rozsudkom krajského súdu č. k. 11 Co /41/2012-703 z 20. marca 2013 v podstate tým, že tento rozsudok je nedostatočne odôvodnený kvôli tomu, že sa v ňom krajský súd nevysporiadal

dostatočne so všetkými námietkami sťažovateľa. Arbitrárnosť napadnutého rozsudku okrem nedostatočného odôvodnenia videl aj v takom výklade a aplikácii dotknutých zákonných ustanovení (§ 11 – § 13 Občianskeho zákonníka) pri riešení konfliktu práva sťažovateľa na ochranu ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti, mena a práva na súkromný život na jednej strane a základného práva žalovaného na slobodu prejavu, ktorý poprel účel a zmysel označených práv sťažovateľa. Sťažovateľ pri výklade a uplatnení dotknutých zákonných predpisov namietal, že nebol náležite zistený skutkový stav, a namietal, aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Sťažovateľ rovnako namietal nesprávne uplatnenie princípu proporcionality pri riešení kolízie práva na ochranu ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti, mena a práva na súkromný život a tiež základného práva na slobodu prejavu, výsledkom čoho bolo, že v jeho prípade súd uprednostnil právo žalovaného na slobodu prejavu pred jeho právom na ochranu ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti, mena a práva na súkromný život.

Podľa konštantnej judikatúry ústavného súdu (II. ÚS 122/05, III. ÚS 53/09) ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmavať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav a aké skutkové a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Z tohto ústavného postavenia vyplýva, že úlohou ústavného súdu nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne s medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Z tohto postavenia ústavného súdu vyplýva, že môže preskúmať také rozhodnutie všeobecných súdov, ak v konaní, ktoré mu predchádzalo, alebo samotným rozhodnutím došlo k porušeniu základného práva alebo slobody. Skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť teda predmetom kontroly zo strany ústavného súdu len vtedy, ak by

vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis I. ÚS 37/95, II. ÚS 58/98, I. ÚS 5/00, I. ÚS 17/01). Z týchto dôvodov ústavný súd preskúmal sťažnosť sťažovateľa.

Krajský súd v odôvodnení napadnutého rozsudku č. k. 11 Co/41/2012-703 z 20. marca 2013 uvádza:

«Odvolací súd bez nariadenia pojednávania (§ 214 ods. 2 O. s. p.), keďže v posudzovanej veci nejde ani o jeden z prípadov uvedených v § 214 ods. 1 O. s. p., za dodržania podmienok podľa § 156 ods. 3 O. s. p., keď miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku bolo oznámené na úradnej tabuli súdu najmenej 5 dní pred jeho vyhlásením, prejednal odvolanie v rozsahu vyplývajúcom z § 212 ods. 1, 3 O. s. p. a dospel k záveru, že rozsudok je vecne správny, preto ho podľa § 219 ods. 1 O. s. p. potvrdil.

Podľa § 219 ods. 2 O. s. p. ak sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozhodnutia, môže sa v odôvodnení obmedziť len na skonštatovanie správnosti dôvodov napadnutého rozhodnutia, prípadne doplniť na zdôraznenie správnosti napadnutého rozhodnutia ďalšie dôvody.

V preskúmvanej veci sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa, na správnosť ktorých poukazuje, ako aj s odôvodnením napadnutého rozsudku.

Ani skutočnosti, na ktoré žalobca poukazuje v odvolaní nemenia nič na vecnej správnosti rozsudku, lebo v podstate ide o tie, s ktorými sa súd prvého stupňa dostatočne a aj správne vypořiadal.

K odvolacím námietkam žalobcu odvolací súd považuje za potrebné uviesť, že vo svojom predchádzajúcom rozhodnutí - uznesení 11 Co 309/2009 z 10.6.2010 vytkol súdu prvého stupňa, že pri rozhodovaní o veci sa nevypořiadal s tým, či neoprávnenosť zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobcu bola žalovaným spôsobená skutkovými tvrdeniami, teda faktami alebo hodnotiacimi úsudkami v jednotlivých článkoch a okrem toho tiež to, že pri rozhodovaní sa neriadil (neuvažoval o použití) už konštantnou judikatúrou ESLP. Vzhľadom na uvedené, bolo povinnosťou súdu prvého stupňa po zrušení jeho rozhodnutia sa riadiť pokynmi odvolacieho súdu a preto pokiaľ v novom rozhodnutí

o žalobe žalobcu svoj záver odôvodnil tak, že žalovaný v dotknutých článkoch podával pravdivé informácie, teda fakty o prebiehajúcom trestnom konaní žalobcu, a nie hodnotiace úsudky a že ani obsahom, ani formou správ „neopustil priestor“ chránený právom na slobodu prejavu, niet mu čo vyčítať.

Na podporu toho odvolací súd dodáva, že čl. 10 Dohovoru nechráni iba podstatu podávaných informácií a myšlienok, ale aj formu, akou sú podávané (rozsudok ESLP vo veci Hrico proti Slovensku z 20.7.2004). Odvolací súd zastáva rovnaký názor ako súd prvého stupňa, že pri podávaní správ v jednotlivých publikáciách neboli prekročené hranice prípustného spravodajstva.»

Ústavný súd vychádza z toho, že súčasťou obsahu základného práva na spravodlivé konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo účastníka konania na také odôvodnenie súdneho rozhodnutia, ktoré jasne a zrozumiteľne, dáva odpovede na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, t. j. s uplatnením nárokov a obranou proti takému uplatneniu. Všeobecný súd však nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené účastníkom konania, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia bez toho, aby zachádzali do všetkých detailov sporu uvádzaných účastníkmi konania. Preto odôvodnenie rozhodnutia všeobecného súdu, ktoré stručne a jasne objasní skutkový a právny základ rozhodnutia, postačuje na záver o tom, že z tohto aspektu je plne realizované základné právo účastníka na spravodlivý proces (IV. ÚS 115/03).

Rovnako je potrebné uviesť, že pri posudzovaní otázky, či mohlo byť napadnutým rozsudku krajského súdu porušené základné právo sťažovateľa podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, teda otázky, či rozsudok nie je zjavne neodôvodnený alebo arbitrárny, je potrebné zohľadniť nielen odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu, ale aj napadnutý rozsudok okresného súdu, s odôvodnením ktorého sa krajský súd stotožnil. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na svoju stabilizovanú judikatúru, podľa ktorej odôvodnenia rozhodnutí súdov, na ktorých konanie predchádzalo konaniu na súde, ktorého rozhodnutie sťažovateľ napáda, nemožno posudzovať izolovane (II. ÚS 78/05, III. ÚS 264/08, IV. ÚS 372/08), pretože prvostupňové a odvolacie konanie z hľadiska predmetu konania tvoria jeden celok.

Tento právny názor zahŕňa aj požiadavku komplexného posudzovania všetkých rozhodnutí všeobecných súdov (prvostupňového a odvolacieho), ktoré boli vydané v priebehu príslušného súdneho konania (IV. ÚS 350/09).

Pri posudzovaní, či napadnutý rozsudok krajského súdu spĺňa požiadavku ústavnosti (odôvodnenie majúce požadovanú kvalitu v zmysle čl. 46 ods. 1 ústavy), ústavný súd berie do úvahy, vychádzajúc pritom zo svojej konštantnej judikatúry, aj svoj právny názor, v zmysle ktorého postup všeobecného súdu v súlade s platným a účinným zákonom (procesnými a hmotnoprávnymi predpismi konania v predmetnej veci) nemožno hodnotiť ako porušovanie základných ľudských práv (napr. I. ÚS 8/96, I. ÚS 6/97, II. ÚS 81/00). Základné právo na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy všeobecný súd nemôže porušiť, ak koná vo veci v súlade s procesnoprávnymi predpismi upravujúcimi postupy v konaní. Takýmto predpisom je aj zákon č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „OSP“).

Ústavný súd vychádzajúc z uvedeného dospel vo vzťahu k tvrdeniam sťažovateľa o tom, že krajský súd dostatočne neodôvodnil svoje rozhodnutie, že jeho rozhodnutie je arbitrárne, k záveru, že táto argumentácia v sťažnosti sťažovateľa neobstojí.

Krajský súd spolu s okresným súdom dali jasnú a zrozumiteľnú odpoveď na všetky právne a skutkovo relevantné otázky súvisiace s predmetom súdnej ochrany, ktoré sťažovateľ v odvolaní nastolil. Krajský súd a okresný súd neopnechali bez povšimnutia argumenty sťažovateľa, ktoré majú pre vec podstatný význam. Možnosť krajského súdu v odôvodnení rozsudku obmedziť sa len na skonštatovanie, že odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje so skutkovými a právnymi závermi súdu prvého stupňa, na správnosť ktorých poukazuje, ako aj s odôvodnením napadnutého rozsudku, je daná platnou a účinnou právnou úpravou Občianskeho súdneho poriadku, konkrétne § 219 ods. 2 OSP. Odôvodnenie rozhodnutia krajského súdu preto spĺňa všetky požiadavky vyplývajúce zo základného práva na súdnu ochranu a spravodlivý proces vo vzťahu k odôvodneniu súdneho rozhodnutia.

Sťažovateľ ďalej rozsudok krajského súdu č. k. 11 Co/41/2012-703 z 20. marca 2013 vo svojej podstate napádal aj z dôvodu, že tento rozsudok je založený na takom výklade dotknutých zákonných ustanovení, ktorý popiera účel a zmysel základných práv sťažovateľa garantovaných čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy a práva podľa čl. 8 ods. 1 dohovoru v spojení s čl. 46 ods. 1 ústavy. Sťažovateľ je presvedčený, že ústavne konformný výklad týchto ustanovení musí viesť k záveru, že neoprávneným zásahom do osobnosti fyzickej osoby, a tým aj porušením jej základného práva na ochranu dobrej povesti, osobnej cti a práva na súkromie (ako aj prezumpcie neviny podľa čl. 50 ods. 2 ústavy), je aj vykreslenie osoby sťažovateľa ako podvodníka, ktorý podvodným spôsobom chcel spolu s advokátom a exekútorkou obrať poisťovňu o 30 miliónov korún, resp. priame obvinenie, že sťažovateľ svojím konaním spáchal trestný čin, a to aj v prípade, ak v čase zverejnenia napadnutých článkov nebolo právoplatným rozsudkom súdu preukázané, že sťažovateľ spáchal predmetnú trestnú činnosť.

Vo všeobecnosti úlohou súdnej ochrany ústavnosti poskytovanej ústavným súdom nie je chrániť občana pred skutkovými omylmi všeobecných súdov, ale chrániť ho pred takými zásahmi do jeho práv, ktoré sú z ústavného hľadiska neospravedliteľné a neudržateľné (I. ÚS 17/01). Z rozdelenia súdnej moci v ústave medzi ústavný súd a všeobecné súdy totiž vyplýva, že ústavný súd nie je opravnou inštanciou vo veciach patriacich do právomoci všeobecných súdov (napr. I. ÚS 19/02).

Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu vo veci samej, ani preskúmať, či v konaní pred všeobecnými súdmi bol alebo nebol náležite zistený skutkový stav veci a aké skutkové zistenia a právne závery zo skutkového stavu všeobecný súd vyvodil. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti takejto interpretácie a aplikácie s ústavou, prípadne medzinárodnými zmluvami o ľudských právach a základných slobodách (I. ÚS 13/00, mutatis mutandis II. ÚS 1/95, II. ÚS 21/96, I. ÚS 4/00, I. ÚS 17/01).

Podľa § 11 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

Podľa § 12 ods. 3 Občianskeho zákonníka podobizne, obrazové snímky a obrazové a zvukové záznamy sa môžu bez privolenia fyzickej osoby vyhotoviť alebo použiť primeraným spôsobom tiež na vedecké a umelecké účely a pre tlačové, filmové, rozhlasové a televízne spravodajstvo. Ani také použitie však nesmie byť v rozpore s oprávnenými záujmami fyzickej osoby.

Podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie.

Podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

Jedným z predpokladov vzniku zodpovednosti za zásah do osobnosti fyzickej osoby je jeho neoprávnenosť. Podľa tvrdení sťažovateľa podstata neoprávneného zásahu do jeho osobnostných práv spočíva v tom, že žalovaný zverejnil vo vzťahu k nemu vo svojom periodiku (v tlačenej verzii, ako aj na internetovom portáli) tvrdenia, v ktorých bol sťažovateľ vykreslený ako podvodník, ktorý podvodným spôsobom vydal poverenie na exekúciu, v ktorom prepísal sumu z 1 milióna na takmer 30 miliónov korún, a že tak chcel spolu s advokátom a exekútorkou poisťovňu obráť o takmer 30 miliónov korún, že zverejnil tvrdenia, v ktorých bol obvinený, že svojím konaním spáchal trestný čin, pričom v čase uverejnenia článkov nebolo právoplatným rozsudkom súdu preukázané, že žalobca spáchal predmetnú trestnú činnosť – uverejnené informácie (skutkové tvrdenia) označil preto sťažovateľ za nepravdivé.

Ústavný súd považuje skutkové i právny závery krajského súdu, ktorý sa stotožnil so závermi okresného súdu, keď tento konštatoval, že „*bežná periodická tlač, určená na informovanie najširšej verejnosti (na rozdiel napr. od odborných publikácií), sa v konkrétnych prípadoch musí (s ohľadom na rozsah jednotlivých príspevkov a čitateľský záujem) uchýľovať k istým zjednodušeniam. Nemožno pritom bez ďalšieho tvrdiť, že každé zjednodušenie (či skreslenie) musí viesť nutne k zásahu do osobnostných práv dotknutých osôb. V tomto prípade nemožno trvať na úplnej presnosti skutkových tvrdení a klásť tým vo svojich dôsledkoch na novinárov nesplniteľné nároky. Významné však je, aby celkové vyznenie podávanej informácie zodpovedalo pravde (rozsudok Najvyššieho súdu SR 4 MCdo 7/2005)*“, za ústavne akceptovateľné.

Ústavný súd za ústavne akceptovateľné považuje aj zistenia všeobecných súdov, podľa ktorých žalovaný pravdivo informoval vo svojich článkoch čitateľov o procesných postupoch orgánov činných v trestnom konaní, ktoré prebiehalo v čase uverejnených článkov proti sťažovateľovi, a realizoval tak svoje právo na slobodu prejavu. Ani obsahom, ani formou správ, ani žiadnou svojou nedôslednosťou odporca neopustil priestor chránený slobodou prejavu. Z obsahu článkov nemožno vyvodíť (a nevyvodí to ani priemerný čitateľ), že žalovaný sťažovateľa označuje za osobu, ktorá sa dopustila trestného činu (resp. prípadne už bola za jeho spáchanie odsúdená).

Ústavný súd rovnako dodáva, že princíp prezumpcie nevinoty, ktorého sa sťažovateľ rovnako v sťažnosti dovoľáva, smeruje proti štátnym orgánom (úradným osobám). Adresátom povinností vyplývajúcich z princípu prezumpcie nevinoty je štát a jeho orgány a jeho účelom je zabezpečenie dodržiavania práv osoby, proti ktorej je vedené trestné stíhanie. Zmyslu čl. 50 ods. 2 ústavy, v ktorom je tento princíp zakotvený, potom zodpovedá aj prístup, podľa ktorého okruh adresátov týchto povinností je nevyhnutné definovať reštriktívne a zahŕňať doň len orgány činné v trestnom konaní (II. ÚS 324/2014).

Vzhľadom na uvedené výklad podmienok vzniku zodpovednosti žalovaného za zásah do osobnosti sťažovateľa krajským súdom nemožno považovať za ústavne nekonformný, a teda za porušujúci sťažovateľom označené práva.

Pokiaľ ide zo strany sťažovateľa o namietané nesprávne uplatnenie princípu proporcionality pri vyvažovaní vzájomného stretu práva na ochranu ľudskej dôstojnosti, osobnej cti, dobrej povesti, mena a práva na súkromný život s právom na slobodu prejavu, ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre viackrát zdôraznil, že každý konflikt vo vnútri systému základných práv a slobôd treba riešiť prostredníctvom ich spravodlivej rovnováhy (pozri PL. ÚS 22/06, PL. ÚS 6/04, III. ÚS 34/07). Všetky základné práva a slobody sa chránia len v takej miere a rozsahu, kým uplatnením jedného práva alebo slobody nedôjde k neprimeranému obmedzeniu, či dokonca popretiu iného práva alebo slobody (PL. ÚS 7/96).

V oblasti difamačných sporov existuje niekoľko základných orientačných kritérií, ktoré zvyknú byť zohľadňované pri riešení otázky ochrany osobnostných práv v strete so slobodou prejavu a ktorých systematickým posúdením možno uzavrieť, či bude daná prednosť ochrane slobody prejavu, alebo naopak, osobnostným právam. Medzi uvedené základné kritériá patria status osoby, do ktorej osobnostných práv bolo zasiahnuté, obsah a forma prejavu, status autora prejavu, úmysel, cieľ a motív autora prejavu (napr. III. ÚS 385/2012).

Aplikovanie týchto kritérií na konkrétnu vec (test proporcionality) je úlohou všeobecných súdov, pričom tieto kritériá sú návodom pre úvahy všeobecného súdu predchádzajúce jeho rozhodnutiu. Výrok rozsudku krajského súdu č. k. 11 Co/41/2012-703 z 20. marca 2013 podľa názoru ústavného súdu obstojí v kontexte okolností a povahy veci sťažovateľa i v teste proporcionality a implicitne aj širšiemu testu (II. ÚS 152/08) proporcionality (kto – žurnalisti, o kom – o osobe verejného záujmu, čo – elementárne pravdivú informáciu, kde – v neodbornej periodickej tlači, resp. webovom portáli, kedy – informácie publikované v štádiu vyšetrovania, ako – s dôrazom na celkové vyznenie informácie).

Pokiaľ totiž predmetom konania boli sťažovateľom v žalobe označené články a údaje v nich, ich uverejnením s ohľadom na celkový kontext uverejnených článkov nemohlo dôjsť

k neoprávnenému zásahu do osobnosti sťažovateľa, a preto ani k porušeniu jeho označených základných práv rozhodnutím krajského súdu pre nedostatok príčinnej súvislosti.

Iba to, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu vyjadreným v napadnutom rozsudku nestotožňuje, ešte nemôže zakladať splnenie podmienok prijateľnosti jeho sťažnosti.

Za tejto situácie dospel ústavný súd k presvedčeniu, že rozsudkom krajského súdu č. k. 11 Co/41/2012-703 z 20. marca 2013 nedošlo k porušeniu práv sťažovateľa garantovaných čl. 46 ods. 1 ústavy, čl. 19 ods. 1 a 2 ústavy a čl. 8 ods. 1 dohovoru, a preto sťažnosť sťažovateľa odmietol podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde z dôvodu jej zjavnej neopodstatnenosti.

Z uvedených dôvodov rozhodol ústavný súd tak, ako to je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Vzhľadom na odmietnutie sťažnosti ako celku stratilo opodstatnenie zaoberať sa ďalšími návrhmi sťažovateľa uvedenými v petite sťažnosti.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. novembra 2014